

Interview med James Arvaluk

af Finn Lynge

FL: Formand for *Inuit Tapirisat of Canada*, James Arvaluk fra Iglulik, vi befinder os her ved afslutningen af et stort møde i Toronto. Kan du forklare os lidt om, hvad dette møde har drejet sig om?

JA: Det har drejet sig om at gennemgå et skitseforslag til en overenskomst om ejendomsretten til jorden, som skal lægges frem for den canadiske regering, efter at eskimoerne i NWT har givet den dens endelige form. Her arbejder vi kun med den foreløbige skitse for at skære den til efter vore egne behov og ønsker. Først har vi selv udformet skitsen, og derefter er den blevet omsat til juridisk sprogbrug, og nu sidder vi så og går den juridisk udformede skitse efter i sømmene. Så det er hvad mødet her har drejet sig om.

FL: Jeg forstår, at mødet ikke blot har indbefattet ITC, men også Inuit Negotiation Committee – eskimoernes forhandlings komité – kan du forklare os, hvad denne komité er?

JA: ITC har flere forskellige komiteer. Dets hovedbestyrelse bliver valgt på den årlige konference. Under hovedbestyrelsen er der så f. eks. sprogkom-

missionen, Inuit Culture Institute og flere andre. Den komité, vi her taler om, har til opgave at behandle spørgsmålet om ejendomsretten til jorden. Denne komité står direkte til ansvar overfor hovedbestyrelsen for sit arbejde.

FL: Kan du ganske kort opridse for os, hvori problemerne omkring ejendomsretten til jorden består? I Grønland ved vi praktisk talt intet om jeres problemer ...

JA: Spørgsmålet om eskimoernes ejendomsret til jorden i NWT er aldrig nogensinde blevet afgjort. Vi har ingen traktater, vi har aldrig givet landet fra os, historien opviser ingen eksempler på overenskomster mellem regeringen og os – det er hele dette sagsområde, det drejer sig om her, spørgsmålet om hvad der skal ske med vore oprindelige rettigheder. Vi er fuldt ud klar over, at hvis ikke vi løser spørgsmålet om ejendomsretten meget snart, vil vi tabe hele sagen på gulvet, vi vil miste vore jagtområder i dette kapløb om ressourcerne i de arktiske områder, så nu har vi forberedt sagen og vil lægge den frem for regeringen som et forhandlingsoplæg, i håbet om at kunne beskytte vort land mod in-

dustriens fremtrængen – naturens balance er jo meget følsom netop i vore områder.

FL: Du taler om jagtrettighederne. Eskimoernes jagtområder må jo være meget store. Hvordan vil I rent praktisk bære jer ad med at afgøre nøjagtigt, hvor grænserne går til de landområder, I ønsker at gøre krav på til jagt og fangst?

JA: Vi har knap 2 mio. km² landområder og lidt over 2 mio. km² havområder, i alt ca. 4 mio. km², som vi har udnyttet gennem tiderne. Vi har stadigvæk jagtrettighederne i hele dette område, men de landområder, som vi vil prøve at fremsætte krav på som vort eget land, er mindre end det, og det er de områder, som vi for alt i verden må prøve at beskytte. Det spørgsmål, der står tilbage, er altså spørgsmålet om ejendomsretten til jorden, den ejendomsret som regeringen påstår vi ikke har, og vi påstår at regeringen ikke har. Det er på dette punkt, der skal træffes en afgørelse, og det drejer sig altså ikke om hele det arktiske område, men om de områder, som vi absolut må beskytte, må have kontrol med.

FL: Hvordan forestiller du dig ejendomsretten til jorden? Du sagde, at I som jeres *ejendom* gør krav på et betydeligt mindre landområde end det, hvor på I gør krav på jagtrettighederne. Når I nu taler om *ejendomsret*, hvis ret er der så tale om, det eskimoiske fællesskabs rettigheder, småsamfundenes kollektive rettigheder eller enkeltmenneskers individuelle rettigheder? Hvilken type ejendomsret taler du om?

JA: Vi taler om småsamfundenes kol-

lektive ejendomsret over det omgivende landområde. Det vi siger er: OK, vi hører til i Canada, og vi ønsker at dele vort land med canadierne. Imidlertid gælder det, at *nogle* canadiere, i samarbejde med regeringen, – jeg taler om de mennesker, der står for den industrielle udvikling – har undladt at respektere vort land. De har ødelagt en del af det. Så siger vi: før de ødelægger det hele, lad os få sat skik på problemet om ejendomsretten til de områder, hvor det er i vores interesse, at der ikke finder nogen industriel udvikling sted, eller hvor vi er interesserede i det mindste i at bevare en vis kontrol med den udvikling, som kommer til at finde sted – og vi siger: den øvrige del af de arktiske områder kunne så stå til rådighed for alle canadiere i fællesskab.

FL: Du svarede ikke rigtigt på mit spørgsmål: nøjagtigt hvem gør krav på landet – de eskimoiske bygder som sådan eller enkeltindivider blandt eskimoerne, eller er det bestemte grupper blandt eskimoerne, som slutter sig sammen og gør krav på bestemte områder, eller er det kommunerne, som f. eks. Pond Inlet eller Iglulik, som gør krav på bestemte områder – hvem forestiller I jer skal sidde inde med den formelle ejendomsret i den løsning, som I ønsker jer?

JA: Måske kunne jeg forklare det bedre på følgende måde: vi sigter mod en løsning for alle eskimoer i NWT. Men i den foreliggende situation er vi ikke i stand til at finde en formel, der løser problemet for alle canadiske eskimoer på een gang. Derfor hver bygd pege på det, de betragter som deres om-

råde, og derpå vil vi så gøre vort til, at forbundsregeringen imødekommer deres rimelige krav.

FL: Javel, det er altså op til hver bygd at afgøre med sig selv, hvor stort et område de ønsker skal betragtes som urørligt uden deres udtrykkelige tilladelse. Når du nu taler om bygderne, mener du så den lokale kommunalbestyrelse, eller hvem er det, som repræsenterer det lille samfund på stedet?

JA: Bygderådet eller om man vil, kommunalbestyrelsen (settlement council) repræsenterer samfundet. Under bygderådet har vi så det eskimoiske udviklingskooperativ. Det er jo kun eskimoerne, som kan komme på tale, når det drejer sig om at gøre krav på landet i det arktiske, og det er kun eskimoer, som kan sidde i udviklingskooperativerne, hvorimod bygderådet er den politiske forsamling, som administrerer kommunerne, og her kan enhver lade sig vælge ind.

FL: Også en hvid mand?

JA: Ja, enhver.

FL: I tilfælde af, at en bygd gør krav på et område, i hvilket der er et industriselskab, som allerede er gået i gang, hvad sker der så?

JA: I sådanne tilfælde vil der i vort oplæg være en klausul om, at selskabet kan forblive uden vanskeligheder den første periode, for hvilken det har fået koncession. Mineselskaberne f. eks. må jo igennem en række forhandlinger med de offentlige myndigheder, inden de kan få koncession på nogen form for arbejder, og koncessionerne er jo altid tidsbegrænsede, så vi siger: OK, bliv bare hvor I er, men efter at det første tids-

afsnit i jeres koncession er udløbet, må vi se på sagerne igen, og hvis I ønsker at fortsætte arbejdet, må det ske efter forhandlinger med os, ellers kan vi altså blive nødt til at standse jer.

FL: Hvordan vil I bære jer ad med at standse et industriselskab, der arbejder på jeres jagtområder?

JA: Jeg taler ikke om jagtområder, jeg taler om selve de landområder, som vi gør egentligt krav på som vore egne. Man kan standse dem gennem ordlyden af den overenskomst, som vi kommer til at afslutte med forbundsregeringen. Vi har til hensigt fra regeringen at opnå fuld myndighed over aktiviteterne indenfor vore egne områder. Alternativet til at sætte en fuldstændig stopper for den industrielle aktivitet er, at vi får myndighed til at sige: vi vil ikke standse jeres projekt, men hvis I ønsker at fortsætte arbejdet ud over den første koncessionsperiode, må I betale en afgift. Det er jo vores land.

FL: Er du optimistisk m. h. t. et positivt udfald af forhandlingerne med forbundsregeringen?

JA: Jeg er optimistisk m. h. t. den støtte, som den offentlige opinion vil give os. Jeg er ret sikker på, at vi vil blive bakket op fra den kant, for vi beder ikke om en eneste øre fra skatteydernes lommer. Det eneste, vi ønsker os, er at få lov at beholde en del af vort land, så kan resten af det få lov at gå over til at blive offentlig jordejendom, og de penge, der kommer til at tilgå os, fremkommer som afgifter fra selskaberne, ikke som tilskud fra det offentlige, ikke som midler der er blevet inddrevet som skat i den øvrige del af befolkning-

gen. Vi beder ikke om en eneste øre fra skatteyderne, vi ønsker kun at beskytte det, vi allerede har, og forbedre vor sociale standard, boligforhold o. s. v., så vi kan komme op på siden af alle andre canadiere.

FL: I den østlige del af Nordcanada lever praktisk talt alle eskimoerne i kystområderne, og de lever af havet i alt fald en del af året, og det hører til den gamle eskimokultur at betragte havet som sin ejendom lige så meget som landjorden. — I tilfælde af boringer til havs, hvad vil I så gøre?

JA: Der er intet, vi kan stille op andet end at bede regeringen om at gå sammen med os om at kontrollere udnyttelsen af havområderne. Det er værd at bemærke, at ud af 33 eskimoiske bygninger er der kun 2, som befinder sig inde i landet. Havet betyder mere for eskimoerne end landet gør. Men vi må jo som alle andre mennesker i verden leve med, at regeringsmagten tillægger kystfarvandene stor territorial betydning, hvad enten man gør krav på 50 eller på 200 sømil, og ønsker at bevare kontrollen med dem, så derfor er det overhovedet ikke realistisk at spørge regeringen, om ikke vi også kunne gøre krav på dele af havområderne ved Nordcanada. Ikke engang de stærkeste provinser i Canada kan gøre krav på nogen ejendomsret til deres kystfarvande. Havet omkring Canada tilhører simpelt hen forbundsregeringen.

FL: Hvad nu kravet på ejendomsretten til jorden angår, tænker I da kun på selve den jordoverflade, på hvilken vi vandrer rundt, eller tænker I også på jorden i en vis dybdedimension? Hvem

ved, der vil jo muligvis kunne findes mineralrigdomme adskillige tusind fod under jordens overflade. — I og med de krav som I ønsker at gøre gældende, har I da inkluderet hvad som helst, der måtte kunne udnyttes i hvilken som helst dybde under jordoverfladen?

JA: Vort forhandlingsoplæg overfor regeringen må jo være realistisk. Hvis vi gør krav på for stor en del af kagen, vil vi meget vel kunne ende med det stik modsatte, nemlig et endnu dårligere resultat end hvis vi begynder med noget mere moderat. Vort oplæg må fra begyndelsen være acceptabelt både for regeringen og for eskimoerne, så vi siger indtil videre, at vi vil gøre krav på vores landområder i en dybde af 500 m — et tal som vi ganske vist ikke er helt færdige med at forhandle indbyrdes. Hvad der på vore egne områder befinder sig af mineralrigdomme i en dybde af indtil 500 m, af det vil vi gøre krav på 100 % af den afgift, som selskaberne måtte have at betale. Hvad der på alle andre landområder indenfor NWT befinder sig af rigdomme i en dybde af indtil 500 m, af det ønsker vi ikke at gøre krav på nogen afgifter. Hvad der så overalt i NWT måtte være at finde under denne dybde, af det ønsker vi at gøre krav på 3 % af den afgift, som selskaberne måtte have at svare.

FL: Hvor stor en afgift har I til hensigt at kræve?

JA: Vi vil gerne være fair. Vi ønsker ikke at gøre krav på større afgifter, end staten ville gøre under tilsvarende omstændigheder. I øjeblikket kræver staten en afgift af selskaberne på 10 %, og det er også, hvad vi har til hensigt at

kræve, når det er vore landområder, som benyttes.

FL: Er det 10 % af selskabets fortjeneste?

JA: Nej, det beregnes af bruttoindkomsten. Hvis et givet selskab f. eks. bruger \$ 10,- på at producere en tønde olie og sælger den for \$ 15,-, så skal vi have 10 % af de \$ 15,-.

FL: Er der i den nordcanadiske eskimobefolkning en voksende bevidsthed om nødvendigheden af at beskytte de naturgivne rammer – det man nu til dags kalder en bevidsthed om de økologiske problemer? Er folk virkeligt opmærksomme på, at fangstressourcerne står i fare for at svinde ind – og i så fald, hvad har I tænkt jer at gøre ved det?

JA: Først og fremmest må vi have en overenskomst om ejendomsretten til jorden, så vi kan beskytte vort land. Så er vi også klar over, at vi må få vore egne til at prøve på at foregribe begivenhedernes gang og gøre en organiseret indsats for at beskytte dyrelivet. Der er tydeligvis en voksende bevidsthed om behovet for at beskytte dyrearterne overfor altfor effektive fangstmetoder og hensynsløs fremfærd i det hele taget. Lige nu står vi f. eks. overfor et problem med forbundsregeringens behandling af vor trækfuglebestand. Der er jo en international overenskomst mellem Canada, USA og Mexico. I jagtsæsonen bliver der nedlagt et fuldstændigt uoverskueligt antal trækfugle nede sydpå, af disse 20 mio. mennesker i Sydcanada og 200 mio. mennesker i USA. Der er trods alt kun 18.000 af os heroppe nordpå, men vi skal jo leve bl. a. af disse fugle.

FL: Så prøver I at lægge pres på regeringen i Canada og USA for at få dem til at være lidt mere nænsomme overfor trækfuglebestanden? Gør I noget ved det?

JA: Ja, det gør vi. Først og fremmest ville vi jo gerne have ordnet jagtsæsonen således, at vi kan få lov at jage fuglene, mens de er her. Som det er nu, åbner jagtsæsonen på trækfuglene den 15. september og går til maj måned. Men fuglene kommer jo først herop til Nordcanada i maj, efter at jagtsæsonen er udløbet, og de trækker jo bort igen i september, netop når den nye sæson begynder.

FL: Har I slet ikke jeres egne jagtsæsoner?

JA: Nej, det har vi ikke, det drejer sig jo om internationale aftaler.

FL: J, der har I nogle problemer, det kan jeg godt indse. Sig mig, m. h. t. spørgsmålet om ejendomsretten til jorden, i hvilken udstrækning har I ladet jer inspirere af de resultater, som er blevet nået af eskimoerne i Alaska?

JA: Det er i alt fald gået op for os, at vi må være bedre forberedt, end de har været, hvis vi skal gøre os håb om bedre resultater, end de har opnået. Et godt resultat afhænger jo af kvaliteten af de forhandlingsoplæg, man kan lægge på bordet overfor regeringen. Det, vi må gøre, er at sikre os en god opbakning i den offentlige opinion, prøve at samle alle eskimoer i en samlet front, og så iøvrigt sætte vor lid til vore sagførere i håbet om, at de vil være i stand til at argumentere for vor sag på overbevisende måde. Hvis ikke vi samordner alle vore kræfter, vil det ikke gå os stort

bedre, end det er gået vore stamme-frænder i Alaska.

FL: På hvilke punkter har Alaska-eskimoerne da ikke kunnet opnå, hvad de har stræbt efter?

JA: Det første, der gik galt for dem, var, at de var kommet i den situation, at deres forhandlingsoplæg blev redigeret af den amerikanske forbundsregering, ikke af dem selv. Derved kom de i den stilling, at deres indledende oplæg fra begyndelsen var dømt til at blive alt for beskeden, hvorved slutresultatet også på forhånd var dømt til at blive utilfredsstillende. Der er jo ellers en fordel i selv at kunne diktere betingelserne for det første udspil.

FL: Hvis det skulle ske, at den canadiske forbundsregering fuldstændigt overser jeres udspil og tilsidesætter jeres interesser, hvilken form for pression ville I da have at falde tilbage på?

JA: Lige nu tror jeg, at vi finder udmærket støtte i den offentlige meningsdannelse – ellers må vi sige, at den sidste mulighed vi har i en yderlig situation vil være at stævne regeringen for retten, altså lade domstolene afgøre, at vi vitterligt har ret til vort land. Det er den eneste måde, det kan gøres på.

FL: Tror du virkelig, at eskimoerne i Canada ville have en mulighed for at vinde en sag af denne art?

JA: Ja, det tror jeg. Der er to tilfælde af lignende art, vi kan pege på. I James Bay tilfældet tog eskimoerne sagen for retten, og Quebec-provinsens højesteret stadfæstede de indfødtes krav på jorden. Det samme er sket i McKenzie distriktet, hvor indianerne har taget deres klagemål i retten, og hvor de fik

ret i deres krav på et 1.200.000 km² stort landområde. Vi oppe i det nordligste Canada udgør den befolkningsgruppe, hvis traditionelle krav endnu aldrig er blevet antastet, og der er ingen tvivl om, at retsmæssigt står vi endnu stærkere end de indfødte grupper i de to andre tilfælde, jeg har nævnt.

FL: Eskimoerne i Canada falder jo ikke ind under den lovgivning, der gælder indianerne. I hvilken forstand kan man sammenligne jeres situation med indianernes?

JA: I nogle tilfælde bliver vi behandlet ud fra indianerlovgivningens kriterier – f. eks. hvis en eskimoisk kvinde gifter sig med en hvid mand, vil hun fra det øjeblik ikke længere betragtes som eskimo. I andre henseender bliver vi behandlet anderledes, f. eks. giver man os ikke reservater – i endnu andre henseender står vi tydeligvis endnu stærkere end indianerne, f. eks. derved at lovens fortolkning ofte er på vor side. Hvis der f. eks. om et givet landområde i Nordcanada intet står nogen steder om, hvem det tilhører, så fortolkes det principielt derhen, at det tilhører os. Det styrker jo vor position i de kommende forhandlinger.

FL: Mødes i nogensinde med National Indian Brotherhood og udveksler synspunkter om disse ting? Har I et samarbejde med dem?

JA: Kun hvad de større principielle retningslinier angår, samt i enkelte konkrete anliggender, som f. eks. i vores holdning overfor regeringens boligpolitik. Men ellers er vor situation meget forskellige fra indianernes, vi har ikke meget tilfælles med dem, vi har en helt

anden baggrund. Vi må også tænke på, at der eksisterer en særskilt lovgivning for indianerne, som ikke er bindende for os, vi står simpelthen et helt andet sted i samfundet. F. eks. er indianerne fritaget for skat, det er vi ikke, på det område behandles vi ligesom alle andre borgere.

FL: Hvad nu eskimoernes krav på ejendomsretten til jorden angår, hvad vil der ske nu, efter at dette møde er overstået?

JA: Vi tager hjem og gennemgår skitsen til forhandlingsoplægget overfor regeringen i lyset af de tilføjelser og rettelser, som er kommet til i denne omgang. Her har vi så at sige fået oversat oplæggets juridiske sprog til almindeligt engelsk, nu skal vi omsætte det til eskimoisk sprog og begreber, hvorefter vi sender det rundt til alle eskimoiske beboelser til udtalelse. Der vil så fra hver større bebyggelse komme tre delegater til en konference i Pond Inlet, hvor vi en sidste og endelig gang vil gennemgå hele sagen, inden vi lægger den på forhandlingsbordet for regeringen som det dokument, der på fuldt dækkende måde repræsenterer de canadiske eskimoers anliggende.

FL: Hvornår vil I gøre det?

JA: Det må blive kort tid efter Pond Inlet konferencen, for ellers risikerer vi jo, at regeringen kommer os i forkøbet. Når vi så officielt har overgivet regeringen vort forslag til en ordning og bekendtgjort gennem pressen, at nu er vi kommet med vort udspil, så vil regeringen sikkert studere sagerne i 4 til 6 måneder, inden de kommer med deres svar, og de egentlige forhandlinger kan indledes. — Hvor lang tid disse forhandlinger vil tage, er der ingen, der kan sige, måske 14 dage, måske mange år, men når de er slut, og vi mener, at vi har opnået et acceptabelt slutresultat, så bliver vi nødt til at holde endnu en konference med bred folkelig repræsentation for at opnå en sidste og endelig accept fra eskimosamfundenes side. Hvor længe det kommer til at vare, er der ingen, der kan sige, men mange ting tyder på, at det vil være ikke bare i vor egen, men også i regeringens interesse, at denne sag ikke trækker i langdrag mere end højst nødvendigt. Jeg tror, vi kan være optimistiske med henblik på en forholdsvis snarlig løsning af problemerne.